

הקדמה למשנה

(א) דע, כי כל מצוה שנתן ה' למשה רבנו – נתנה לו עם פרושה. ה'ה' אומר לו המקרא, ואחר כך אומר לו פרושו, וענינו, ומה שכולל זה המקרא המקום. וה'ה' תאר למדודו לישראל כמו שאספר לך: ה'ה' בא לאהלו, ונכנס אליו תחלה אהרן. וה'ה' קורא לו המקרא הנתון לו פעם אחת, ומלמדו פרושו. אחר כך מסתלק אהרן, וחוזר לימין משה רבנו. ונכנסים אחרי כן אלעזר ואיתמר בניו, וקורא משה גם להם כמו שקרא לאהרן. ואחר כך מסתלקים שניהם, וחוזר אחד מהם לשמאל משה רבנו, והשני לימין אהרן. ונכנסים אחרי כן שבעים זקנים, ומלמדם משה גם כן, כמו שלמד אהרן ובניו. ונכנסים אחרי כן המון העם, כל מבקש ה', וקורא גם להם, עד שישמעו הכל ממנו. נמצא אהרן שומע המקרא ה'ה' ארבע פעמים ממשה, ושני בניו שומעים אותו ממנו שלוש פעמים, והזקנים פעמים, ושאר העם פעם אחת. אחר כך מסתלק משה מהם, וחוזר אהרן וקורא זה המקרא אשר למד על פה – אשר שמעו ממשה ארבע פעמים, כמו שספרנו – לכל הנמצאים, ומסתלק אהרן גם כן. נמצאו שני הבנים שומעים אותו ארבע פעמים גם כן: שלוש ממשה ואחת מאהרן. וחוזרים גם אלעזר ואיתמר אחר הסתלק אהרן, וקוראים זה המקרא בעינו – אשר שמעוהו ארבע פעמים, כמו שבארנו – לכל הנמצאים, ומסתלקים מן הלמוד גם כן. נמצאו שבעים זקנים שומעים זה המקרא ארבע פעמים גם כן: פעמים ממשה, ופעם מאהרן, ופעם מאלעזר ואיתמר. וחוזרים גם שבעים זקנים אחרי כן, וקוראים זה המקרא להמון פעם אחת. נמצאו העם שומעים זה המקרא ארבע פעמים גם כן: פעם ממשה, ושניה מאהרן, ושלישית מבניו, ורביעית משבעים זקנים.

אחר כך יפוצו העם ללמד קצתם לקצתם מה ששמעו מן השליח², ויכתבו המקרא במגלות. ויפוצו ראשי העם בכל ישראל ללמד ולשגן, עד אשר ידעו על פה זה המקרא, וידקדקו בקריאתו, ואחר כך ילמדו גם פרוש זה המקרא, הנתון מאת ה'. וזה הפרוש – כללי³ ענינים. והיו כותבים המקרא, ולומדים על פה הקבלה. וכך אומרים החכמים, עליהם השלום⁴: "תורה שבכתב ותורה שבעל פה". ואמרו, עליהם השלום, בקריאתא⁵: "ויודבר ה' אל משה בהר סיני" – מה תלמוד לומר בהר סיני, והלא כל

התורה כלה נאמרה מסיני? אלא לומר לה: מה שמטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כל המצוות נאמרו כללותיהו ופרטותיהו ודקדוקיהו מסיני".

למשל, אמר לה, שה' אמר לו⁶: "בספת תשבו שבעת ימים", ואחר כך הודיעו, יתעלה, כי זאת הסכה חובה על הזכרים ולא על הנקבות, ואין החולים חייבים בה ולא הולכי דרכים, ולא יהיה סככה אלא בצומח מן הארץ, לא תספך לא בצמר ולא במשי, ולא בכלים ואפלו ממה שצומח מן הארץ, כמחצלאות והבגדים, והאכילה והשתיה והשנה יהיו בה כל שבעת הימים, ולא יהיה בחללה פחות משבועה טפחים ארך על שבועה טפחים רחב, ולא יהיה בגובהה פחות מעשרה טפחים. וכאשר בא השליח, עליו השלום, נתנה לו זאת המצוה ופרושה, וכך שש מאות ושלש עשרה המצוות, הן ופרושן, המקראות כתובים במגלות, והפרוש נמסר על פה.

ויהי בסוף הארבעים שנה, בראש חדש שבט, הקהילם, עליו השלום, ואמר להם: הגה קרב זמן מותי, ולכן מי ששמע ממני שמועה ושכחה – יבוא וישאל ואבא רנה לו, ומי שנסתפקה לו שאלה – יבוא ואבא רנה לו. אמר הכתוב⁷: "הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר", וכך אמרו החכמים בספרי⁸: "כל ששכח הלכה אחת יבוא וישנה, וכל שיש לו לפרש יבוא ויפרש". ואמתו מפיו השמועות, ולמדו הפרושים, במשך אותו הזמן שמראש חדש שבט עד שבועה באדר. וכאשר היה לפני מותו – נגש לכתיבה, וכתב שלושה עשר ספר תורה גוילים, כלם⁹, מבית 'בראשית' עד למד 'ישראל', ונתן ספר לכל שבט ללכת בדרכיו, והשלושה עשר נתנו ללוויים, ואמר להם¹⁰: "לקח את ספר התורה" וכו'. אחר כך עלה להר בחצות יום שבועה באדר, כפי מה שדקדקה הקבלה, והיה זה מותו בשבילנו, לפי שחסרנו אותו, והחיים בשבילו, למה שעלה אליו. וכך אמרו, עליהם השלום¹¹: "משה רבנו לא מת, אלא עלה ומשמש בפרום". והדבור על זה ארך מאד מאד, ואין זה מקומו.

וכאשר מת, עליו השלום, והוא כבר מסר ליהושע מה שנתן לו מן הפרוש, התבונן בו יהושע ואנשי דורו. וכל מה שקבל ממנו הוא או אחד הזקנים – אין בו דין ודברים, ולא נפלה בו מחלקת; ומה שלא שמע בו דבר מן הנביא עליו השלום¹², מן הענפים¹³ – הוציא הדין בו בהקש¹⁴, בחקים השלושה עשר הנתונים לו¹⁵ בסיני, והן "שלש

עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן"¹⁶. ומאותם הדינים שהוציאו – דברים שלא נפלה בהם מחלקת, אלא היתה עליהם הסכמה; ומהם – מה שנפלה בו מחלקת בין שתי סברות, והקיש זה הקש ונתחזק אצלו, והקיש זה הקש ונתחזק אצלו. כי המדות הוכיחות¹⁷ יקרה בהקשיהו המקרה הזה. וכאשר ארעה זאת המחלקת – הלך אחר הרב, לפי שאמר ה'¹⁸: "אחרי רבים להטות".

מסכת שבת דף לא ע"א

תנו רבנן: מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: כמה תורות יש לכם? אמר לו: שתים, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. אמר לו: שבכתב – אני מאמינך, ושבעל פה – איני מאמינך. גיירני על מנת שתלמדני תורה שבכתב. גער בו והוציאו בנזיפה. בא לפני הלל – גייריה, יומא קמא אמר ליה: א"ב ג"ד, למחר אפיך ליה. אמר ליה: והא אתמול לא אמרת לי הכי? אמר לו: לאו עלי דידי קא סמכת? דעל פה נמי סמוך עלי!

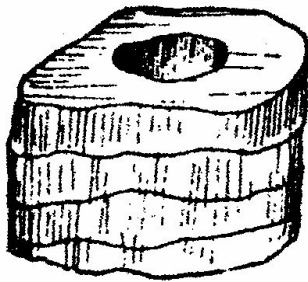
רש"י
הוציאו בנזיפה - דתניא: הבא לקבל דברי חברות חוץ מדבר אחד, וכן גר הבא להתגייר וקבל עליו דברי תורה חוץ מדבר אחד - אין מקבלין אותו, במסכת בכורות (ל, ב). **גייריה** - וסמך על חכמתו שסופו שירגילנו לקבל עליו, דלא דמיא הא לחוץ מדבר אחד - שלא היה כופר בתורה שבעל פה, אלא שלא היה מאמין שהיא מפי הגבורה, והלל הובטח שאחר שילמדנו יסמוך עליו. **אפיך ליה** - כגון תשר"ק. **לאו עלי קא סמכת** - מנין אתה יודע שזו אלף וזו בית - אלא שלמדתיך וסמכת עלי, דעל פה נמי סמוך על דברי.

ד	ג	ב	א
ק	ר	ש	ת

מסכת בבא מציעא דף נט ע"ב

זזה הוא תנור של עכנאי. מאי עכנאי? – אמר רב יהודה אמר שמואל: שהקיפו דברים כעכנא זו, וטמאוהו. תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי – חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה: אמרו לו: אין מביאין ראייה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – אמת המים יוכיחו. חזרו אמת

תנורו של עכנאי

המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראייה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה – אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי – מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. – מאי (דברים ל') לא בשמים היא? – אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כ"ג) אחרי רבים להטת. – אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? – אמר ליה: קא חייך ואמר נצחוני בני, נצחוני בני.

ויקרא פרק כג פסוק מב

בַּסֶּכֶת תָּשׁוּבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יָשׁוּבוּ בַּסֶּכֶת:

במדבר פרק כד פסוק ה

מֵה טָבוּ אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁפַּנְתֶּיךָ
יִשְׂרָאֵל:

בראשית פרק לג פסוק יז

וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה וַיָּבֹן לוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סִכְתָּה
עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סִכּוֹת:

משנה מסכת חגיגה פרק א משנה ח

היתר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו. הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות. הדינין והעבודות הטהרות והטומאות ועריות יש להן על מי שיסמכו הן הן גופי תורה:

הקדמה ליד החזקה לרמב"ם

כל המצות שניתנו לו למשה בסיני בפירושן ניתנו. שנאמר ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה. תורה זו תורה שבכתב. והמצוה זו פירושה. וצונו לעשות התורה על פי המצוה. ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה.

רמב"ם הלכות שחיטה פרק א הלכה ד

זביחה זו האמורה בתורה סתם צריך לפרש אותה ולידע באי זה מקום מן הבהמה שוחטין, וכמה שיעור השחיטה, ובאי זה דבר שוחטין, ומתי שוחטין, והיכן שוחטין, וכיצד שוחטין, ומה הן הדברים המפסידין את השחיטה, ומי הוא השוחט, ועל כל הדברים האלו צונו בתורה ואמר וזבחת מבקרך וגו' כאשר צויתך ואכלת בשעריך וגו' שכל הדברים האלו על פה צוה בהן כשאר תורה שבעל פה שהיא הנקראת מצוה כמו שביארנו בתחלת חבור זה.